

ALFÖLD

NAGYSZEGED

Egy esztendő telt el azóta, hogy Szeged országgyűlési képviselővé megválasztotta Klebelsberg Kunó gróf kultuszminisztert. Ezen idő alatt fölépült az egyetem gyermek-gyógyászati klinikája, a nőgyógyászati és a sebészeti klinika. Építés alatt áll a belgyógyászati és a bőrgyógyászati klinika, a polgári iskolai tanárképző és a Horthy Miklós internátusban a leányinternátus. A tavasszal kezdik építeni az egyetem természettudományi kara részére a kémiai tanszék, a három fizikai tanszék, a matematika-geometriai tanszék épületeit; az orvostudományi kar részére az anatómiai, törvényszéki orvostani és a kóronctani épületeket, és végül a polgári iskolát. Egy év alatt egész sora épült föl a tanyai elemi iskoláknak. A természettudományi épületek felépítésével fölszabadul az állami gimnázium épülete. A belklinika és a sebészet felépítésével a vas- és fémipari szakiskola épületének egy része. Kiíratta a miniszter a pályázatot a templomtér művészi rendezésére arkádos kiképzéssel, ami, ha megvalósul, lesz Szegednek egy olyan gyönyörű tere, amilyennel magyar város nem dicsekedhet. Előmozdította a fogadalmi templom további kiépítését, fölszerelését, tervbe vette annak művészi belső kiképzését. A püspöki palota fölépítésének támogatását kilátásba helyezte.

Hogy Szeged naggyá tétele tekintetében milyen további, milyen messzemenő tervei vannak a miniszternek, – erre nézve most csak azokra a hírlapi cikkekre utalunk, melyek *Budapest vagy Szeged legyen-e a szellemi főváros és Nagy-Szeged – Nagy-Debrecen* címek alatt mostanában megjelentek és amelyek lázba hoztak mindenkit, akinek Szeged jövő nagysága a szívében fekszik.

Nagy-Szeged. Mi is kell ahhoz, hogy ebből a nagy magyar alföldi városból európai értelemben vett igazi nagy város legyen? Minden városnak, éppen úgy, mint minden nemzetnek és minden egyesnek a nagyságát három tényező adja meg és biztosítja. Erős és nagy kultúra, az összes fokozatokon. Tiszta erkölcs a társadalom minden rétegében. És e kettő eredményeképpen: a társadalom egysége, békéje, az erők harmoniája. Végezetül megfelelő gazdasági erő tényezők adottsága. Kultúra, morál, és vagyon ez a három minden egyes és minden közület igazi nagyságának az alapköve.

Ami az elsőt, a kulturát illeti, Szegedet igazán az iskolák városává kell fejleszteni. Már csak azért is, hogy az a nagy őserő, az a sok magyar faji specialitás, amely itt a nagy magyar Alföld földművelő népének a lelkében elásva van, szunnyadozik: fölszínre hozassék és a nemzeti élet kincsévé tétessék. Ezért az egyetem kiépítését a lehető leggyorsabb tempóban folytatni kell. Az egyetem tudományos intézeteit továbbmenőleg alátámasztani kell. Föl kell építeni az egyetemi könyvtárat. Az egyetem új központi épületét. Tovább építeni, fejleszteni az internátusokat és a mensákat. Fölépíteni a pedagógiumot. Fölállítani az egyetemmel kapcsolatban az Országos Bírói és Ügyvéd-vizsgáló Bizottságot, amihez a Ferencz József tudományegyetemnek ősi jussa vagyon. Létesíteni az alföldi mezőgazdasági intézet bekapcsolásával az egyetem kötelékében egy mezőgazdasági fakultást a gazdasági tudományok részére, amelynek keretében a kereskedelmi tudományok is elhelyezhetők volnának.

Megerősíteni, fejleszteni, szaporítani a középiskolákat. Folytatni a népiskolák föllállítását a városban és a tanyákon. Tovább vinni a fejlődést a nemzeti kultúra egyéb területein. Kiépíteni és fejleszteni a kulturpalotát. Létesíteni itt Szegeden egy országos múzeumot és képtárat. Megerősíteni, európai nivóra emelni a színházat. A festőművészeknek Ujszegeden külön telepet létesíteni úgy, amint az más kisebb vidéki városokban már megvalósult. Decentralizálni tehát a kulturát a maga egészében. A budapesti kultur-gyűjtemények duplumanyagának szétosztásával.

A második vonatkozásban – az iskolák mellett, az iskolák előtt – az egyházakra vár főleg a feladat megoldása. Ezért az egyházakat nemes hivatásukban állannak, városnak segíteni, erősíteni, támogatni kell. Hatalmas biztosíték e vonatkozásban, hogy Szeged immár püspöki székhely és hogy olyan kiváló egyház-fejedelme van, akinek bölcs vezetése mellett a legnagyobb egyház áldásos, mintaszerű működése biztosított. De áldásosan működnek a valláserkölc és a hitélet terén a többi egyházak és felekezetek is. Hogy a valláserkölcsei nevelés a legmagasabb fokozaton, az egyetemen is biztosítva legyen, fokozottabb mértékben: kívánatos volna, hogy a három nagy egyház azt az értéket, amit most céltalanul és eredménytelenül, a tudománynak sem használva, jogakadémiáinak fönntartására tart lekötve, az egyetem mellett működő felekezeti jellegű internátusok és mensák föllállítására fordítaná. Egerből, Miskolcra és Kecskemétre a Jogakadémiákra lekötött értékeket erre a célra kell transformálni.

Ami végül a gazdasági vonatkozásokat illeti, Szeged ebben az irányban vesztett a legtöbbet. Elvesztette a Délvidéket, amelyből táplálkozott. A legelső dolog mindent megtenni, hogy ezekkel az országrészekkel a forgalom helyreállíttassék, addig is, míg a helyzet így marad. Halaszthatatlan teendő Szeged úthálózatának

kiépítése úgy bent a városban, mint a tanyákon. Az út: az élet. Keresztül kell vinni a csatornázást. Fejleszteni a mezőgazdaságot. Belterjessé tenni a gazdálkodást. Erősíteni a kereskedelmet, az ipart. Létesíteni új ipartelepeket. Tökéletesíteni a transitó forgalmat a Tiszának, mint olcsó víziútnak fokozott kihasználásával a Balkán és a nyugati államok felé. Ezen vonatkozásban biztosítani a Duna–Tisza-csatorna kiépítését szegedi betorkolással.

Szeged vezetése most nagyon jó kezekben van. Ha Szeged polgársága ezeket a vezetőket megbecsüli, megérti, munkájukban támogatja, akkor nem is hosszú idő múlva megvalósulhat Szeged képviselőjének terve, hatalmas koncepciója: Nagy-Szeged városa. Előnyére nemcsak a szegedieknek, de az egész nemzetnek is; mert így létesül Budapest mellett egy szintiszta európai értelemben vett nagy magyar város, a magyar nemzet igazi mentalitásának, vágynak, a jövőbe vetett hitének egyik fő letéteményese.

(Szeged)

Tóth Károly

ALFÖLDKUTATÁS*

A szegedi egyetem Növénytani Intézete

Teremtődött: semmiből, mert az intézet igazgatójától, alulírottól 1919 május hó 12-én fegyveres katonai erőszak tényleges igénybevételével [a nagyszabedű Consiliul, Dirigent 1919. V. 12. 4336. számú megbízásából] a Kolozsvárott elvett vagyomból egyetlen papiroslapot sem „mentettem át”. Leltári vagyunk volt Kolozsvárott: A) *Egyetemi Növénytani Intézet* 25.134 darab – 237.719 arany korona 06 f. vétel és 42.898 arany K 76 f. (ajándék becsérték) árban; B) *Erdélyi Múzeum Egyesület Növénytára* 279.157 darab 33.960 arany korona 26 fillér (vétel) és 51.207 arany korona 54 fillére becsérték (ajándékok) árban; C) és 18+20 katasztr. hold. *Füvészkert* területének értéke, valamint 2 különálló intézeti épület és üvegházak értéke.

Az egyetem budai működése idején, 1920 tavaszán kezdtem megalapítani Intézetemet. Az Intézet könyvtára alapját teszi: Dr. Schiller Zsigmond floristicai-systematicai könyvei (vétel), Dr. Istvánffy Gyula főként algológiai mycológiai irányú magánkönyvtára (ajándék), Pösch Károly phytopathológiai könyvtára (vétel) és Dr. Kánitz Ágost hagyatéka (ajándék). Nagyobb könyvajándékot kaptunk még a Pázmány Péter tud. egyetem Általános Növénytani Intézetétől, a Magyar Földrajzi Társaságtól, Dr. Lengyel Géza állomásvezetőtől, Dr. Moesz Gusztáv múzeumi igazgatótól, Dr. Fodor Ferenc egyetemi magántanártól, Dr. Gáyer Gyula egyet. m. tanártól és kisebb adományokat többektől.

Intézetembe jár 118 külföldi és belföldi szakfolyóirat, legnagyobb részt cserepéldányként.

Herbariumunk áll: a Magyar Nemzeti Múzeum Növénytárának duplum gyűjteményéből, Trautmann Róbert pompás collectiójából, Dr. Schiller Zsigmond herbariumából (speciális *Ranun. culacea-gyűjtemény*), Dr. Fodor Ferenc egyet. m. tanár, Dr. Moesz Gusztáv múz. igazgató, Dr. Lengyel Géza állomásvezető, Hulják János elemi isk. tanító, Dr. Hollós László ny. főreálisk. igazgató, Wagner János orsz. szakfelügyelő, valamint az A b a (Tartu)-i finn egyetem Növénytani Intézetének ajándékaiból.

Muzeális kevés anyagunk főleg Szegedről és a Magas-Tátrából való.

Intézetem leltári állaga (1926 márc.): 4790 darab, 5544 ajándék 69,807.961 K. 71 fillér értékben. Intézeti helyiségeink száma: 14.

Az Intézet kutatási iránya: elsősorban és főleg a virágtalanok (Cryptogamia) minden irányú vizsgálása, a Nagy Alföldön, Magas-Tátrában és egyéb területen tett megfigyelések alapján.

Alföldi, illetőleg szegedi tárgyú virágtalanokkal foglalkozó cikk 1921 óta megjelent a magam és iskolám tollából mai napig (1927 nov. 14.): 25.

A szegedi virágtalanokat kutató iskola munkakörének részletezése: algákkal Dr. Kol Erzsébet adjunktus, kovamoszatokkal Éber Zoltán II. assistens. mohákkal Prof. Győrffy, a talaj élő szervezeteivel Scheitz Antal gyakornok és vasbacteriumokkal Dr. Pákh Erzsébet I. assistens foglalkozik.

Az Intézet tudományos kiadványa a *Folia Cryptogamica* c. folyóirat (Magyarország virágtalan növényeire vonatkozó közlemények – Zeitschrift zur Erforschung der ungarischen Kryptogamenflora). Megjelent 1–5. száma, 4° alakban, 1–446 columna terjedelemben, I–V. táblával. Munkatársakul külföldiek is szerepelnek. Az Intézet személyzete: 1 igazgató, 1 adjunktus, 2 assistens, 1 gyakornok, 3 altiszt.

Közli: Győrffy István

* V. ö. Széphalom 1927:310.